

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

„Inspirium“

BFA. Daniel Jirkovský

V Plzni 2023

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Specializace Design kovu a šperku

Diplomová práce

„Inspirium“

BFA. Daniel Jirkovský

Vedoucí práce: Martin Verner

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Daniel JIRKOVSKÝ**
Osobní číslo: **D19N0057P**
Studijní program: **N8208 Design**
Studijní obor: **Design kovu a šperku**
Téma práce: **Inspirium**
Zadávací katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

Tvůrčím záměrem je autorsky reagovat na vybrané téma.

Způsob realizace, materiál, rozměry, technologie výroby a širší osobní náhled postupně vyplynou v průběhu tvorby, po průběžných materiálových zkouškách a konzultacích s vedoucím práce.

Cílem bude přenést myšlenku do fyzického uměleckého díla.

Předpokládaný charakter výstupu bude šperk/objekt (min. 6 kusů), instalace nebo performance.

Rozsah průvodní zprávy o minimálním počtu 15 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 15 normostran**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BICKER Barbara A.(2020) *Art, Ritual, and Trance Inquiry*, Palgrave Macmillan, Cham ISBN 978-3-030-45744-0.

LYNCH David. (2007) *Catching the Big Fish: Meditation, Consciousness, and Creativity*, TarcherPerigee ISBN 1585426121.

GROF Stanislav & GROF Christina (2011). *Holotropní dýchání: Nová cesta k sebeobjevování a léčení*, Nakladatelství HOLOS ISBN 978-3-030-45744-0.

Vedoucí diplomové práce: **MgA. Martin Verner**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání diplomové práce: **18. října 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 24. října 2022

Poděkování

Tímto bych rád především poděkoval svojí rodině, která mi během studií byla psychickou podporou. Dále bych rád poděkoval panu MgA. Martinovi Vernerovi za odborné konzultace během realizace. Poděkovat chci také svým spolužákům, kteří se často museli během realizace uskomňovat díky mé rozpínavosti.

V neposlední řadě bych taky rád poděkoval Mgr. Miroslavě Veselé za konzultace ohledně technologie, a za sdílení entuziasmu pro šperk.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem prezentované dílo vypracoval samostatně

V Plzni.....

Podpis autora.....

Anotace

Klíčová slova – *vdech/vdechnutí/inspirace/život/smrt/transcendence*

Série nositelných objektů „inspirium“ je reflexí na téma vdechnutí v kombinaci s materiálovým experimentováním. Prezentovaná práce dává do kontrastu život a smrt tím, že je konfrontuje v jednom objektu/sérii objektů. Vzniká tak tenze, která upoutává pozornost pozorovatele, nutí ho k zamyšlení a nechává v něm emoční stopu. K výrobě prezentovaných objektů použil autor vodní páru popř. vdechnutý vzduch. Tlak, který vznikl, pak zformoval konečný tvar.

Výsledné série jsou tak formovány silou, kterou často podceňujeme, a to je vzduch.

Key words – *breathe in/inhale/inspiration/life/death/transcendancy*

The series of brooches „Inspirium“ is a reflection of the topic of breathing in/inhaling in combination with material research. presented work is putting into contrast Life and Death through confrontation both in one object or series of objects. This principle (confrontation of two opposites) is creating tension that is recognized by the viewer, driving their attention and forcing them to think. The author used water steam and breath to form the presented objects. The final series is formed by something such ephemeral as oxygen and water steam which are quite often belittled

Obsah	
Úvod	2
Koncept a výběr tématu	3
Dosavadní dílo v kontextu Specializace	4
- „For Baudelaire“	
- Bakalářská práce „Ego Centric“	
- Alchymie	
- Náhrdelník – Fraktál	
Postup práce	9
- Technologický postup	
- Použité materiály	
- Postup práce	
Inspirační zdroje	13
- Holotropní dýchání	
- Rocco Morabito „The kiss of life“	
- Breathing in, breathing out	
- Skull	
Zhodnocení práce	20
Dokumentace experimentů/reflexe	22
Fotodokumentace prezentovaného díla	26
Závěr	35
Použité zdroje	36

Abstrakt

V Diplomové práci "Inspirium" se zabývám dechem z několika úhlů pohledu. Snažím se rozebrat podstatu dechu z hlediska filozofického, aneb jaké možnosti nám dává dech k zamyšlení, a jaký vztah může mít dech a filozofie? V práci se zajímám také o využití dechu z pohledu terapeutických metod, tedy jak dokáže rozpustit traumata. Jedním z témat předložené práce je holotropní dýchání. Dále se v práci zabývám praktickou reakcí na různé aspekty dechu promítnuté do materiálu. Cílem této práce je poté vytvoření série šperků, které budou vizuálním vypořádáním dechu.

Jako základ pro rešerši jsem použil především odbornou literaturu s tématy psychologie a filozofie. Pro rozklíčování textu jsem dále využil materiál od autorů napříč obory (fotografie, performance, šperk, atp.). Ale jedna z nejpodstatnějších částí mé práce bylo materiálové experimentování a reflexe. To mi dalo možnost komunikovat myšlenky, které jsem získal z teoretického bádání.

Výsledkem celé práce je poté série nositelných objektů, které v sobě nesou různé pohledy na dech. Některé jsou čistě abstraktní, intuitivní, některé naopak navazují na symboliku, která vyšla z rešerše, a některé jsou interaktivní, kdy objekt vyzývá pozorovatele k akci.

Úvod

V nositelné sérii objektů jsem se snažil o zachycení esence, která se vdechu skrývá. Na začátku rešerše jsem došel k závěru, že v podstatě dechu se skrývá začátek i konec života. Už v samotném názvu Inspirium (in spirare), jež je definován v medicínském slovníku - vdechnutí, se skrývá začátek života – nádech, jakožto první věc, kterou člověk udělá po narození. Výdech, tedy exspirium (expirace, ukončení¹), v sobě skrývá smrt v podobě posledního výdechu - poslední věc, co člověk udělá.

Z tohoto hlediska “mezi nádechem a výdechem probíhá celý život”² (původní znění zadání). Na tento princip jsem experimentoval posléze v materiálu.

Textová část mé práce je shrnutí procesu tvorby a meditací nad myšlenkovou strukturou, která se skrývá za prezentovaným dílem. Záměrně píši prezentovaným a ne výsledným, jelikož neprezentuji finální dílo, ale spíše materiálový a tvarový výzkum, který postupem času může být nadále rozvíjen. Zde bych se odkázal na slova designera a tvůrce Gijsse Bakker³, který často zmiňoval, že design by měl být neustále se rozvíjející věc.

¹ **Velký lékařský slovník.** 2023. [online]. Praha: Maxdorf [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://lekarske.slovníky.cz/lexikon-pojem/inspirium>

² **KOMORÁDOVÁ, R.** 2016 *Neošaman: Vítězný dech aneb Jak nebyť tělo bez duše* [online]. [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://www.neosaman.cz/2016/vitezny-dech-aneb-jak-nebyt-telo-bez-duse/>

³ **Gijs Bakker** - Holandský designér, pedagog a tvůrce

Koncept a výběr tématu

Před několika lety, když jsem si poprvé pročetl seznam témat pro diplomové práce, mě nejvíce oslovilo právě téma, které mělo název „mezi nádechem a výdechem probíhá celý náš život“⁴. Nevím přesně, z jakého důvodu pro mne bylo důležité. Posléze, když jsem dospěl k závaznému výběru tématu mé práce, rozhodl jsem se pracovat jenom se symbolikou vdechnutí, která je v lékařské latině nazývána *inspirium*. Téma vdechnutí mě nejvíce oslovilo právě v okamžiku, když jsem vedl jeden z rozhovorů se svojí matkou, která mi vyprávěla o mém porodu, který provázely komplikace, při nichž jsem nemohl dýchat. Dovedu si představit, že podvědomě jsem si téma zvolil právě na základě tohoto prvního traumatizujícího zážitku, kdy jsem byl stejně blízko k životu, jako ke smrti. Výběr tématu byl také ovlivněn osobním zaujetím, jelikož jsem byl sám zvědav, jak se dá s dechem, potažmo s vdechnutím pracovat a kam mne následná rešerše zavede.

Freudova hlavní myšlenka pro psychoanalýzu je ta, že lidská psychika je tvořena hlavně vnějším vlivem v postnatálním vývoji jedince. Z tohoto důvodu si myslím, že nemožnost se nadechnout v prvních chvílích mého života se zaryla hluboko do mého nevědomí, a dostala se na světlo světa až díky intuitivnímu výběru tématu pro mou závěrečnou práci.⁵

Většinou, když zpracovávám nějaké téma ve vizuální podobě, tak se s ním snažím co nejvíce konfrontovat. V tomto případě jeden z mých prvních experimentů bylo ponoření se do vody, vydechnutí a potopení se na dno. Došlo tak k úbytku kyslíku v těle a po chvíli setrvání na dně, jsem měl přirozeně potřebu, se nadechnout. Po vynoření jsem tak prožil, jak silný je první nádech. Tento experiment jsem provedl intuitivně, aniž bych věděl, že jsem se při porodu dusil.

Obrázek č. 1: Experiment ve vodě⁶

⁴KOMORÁDOVÁ, R. 2016 *Neošaman: Vítězný dech aneb Jak nebýt tělo bez duše* [online]. [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://www.neosaman.cz/2016/vitezny-dech-aneb-jak-nebyt-telo-bez-duse/>

⁵HELLER, D. 2014. *Psychologie vývojová a osobnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. ISBN 978-80-7290-681-9

⁶ Vlastní zpracování

Dosavdni dílo v kontextu specializace

„For Baudelaire“

Série broží, které vznikly v prvním roce mého bakalářského studia na Alchimii, kde zadáním práce bylo vybrat si umělce a na základě rešerše na něj reagovat ve vizuální podobě. Já si zvolil ztvárnění života Baudelaira, který se v raném věku nakazil tehdy poměrně velmi rozšířenou syfilidou. Ta ho trápila přibližně od sedmnácti let života. Díky vědomí, že umírá, nacházel sílu tvořit⁷, protože nevěděl, kolik času mu ještě zbývá. Z jeho emotivních dopisů a deníkových záznamů jsem byl fascinován právě tímto principem fyzického rozkladu, který se mění v novou a mnohem trvalejší hodnotu, tedy jeho výjimečnou básnickou tvorbu.

Tato série reflektuje právě ten moment, kdy díky rozpadu vzniká nová hodnota. Série je stop motion ve šperku, kdy každá brož je stádiem vývoje nebo rozkladu.

Obrázek č. 2: Série broží „for Baudelaire“⁸

⁷BAUDELAIRE, CH. 1993. Důvěrné deníky. Praha: Solitaires. ISBN: 80-901527-1-6

⁸ Vlastní zdroj

Bakalářská práce „Ego Centric“

Série náhrdelníků, která nese název Ego centric naráží na princip, který je ve šperku často používán jako jakási univerzální formule, a to ten, že šperk jako objekt musí komunikovat s tělem. Já se rozhodl tuto poučku popřít tím, že jsem vytvořil sadu náhrdelníků, které nekomunikují s okolím jako šperk, ale spíš jako do sebe uzavřený objekt, který si svůj potenciál nechává pro sebe. Nositel si pak onen princip nositelnosti musí najít sám skrze svou investigaci a interakci s tímto objektem.

Obrázek č. 3: Náhrdelníky „Ego Centric“⁹

⁹ Vlastní zdroj

Obrázek č. 4: Náhrdelník „Ego Centric“¹⁰

¹⁰ Vlastní zdroj

Alchymie

Projekt, ve kterém jsem zpracovával růst jakožto jeden ze základních principů alchymie. Jedná se hlavně o spirituální růst reflektovaný v objektu. Objekt je zároveň možné uspořádat do různých kompozic tak, že v pozorovateli vytváří různé asociace.

Inspiraci jsem čerpal také z příběhu Johna Dee, a Magistra Kellyho, kteří přišli na dvůr Rudolfa druhého bádát v oblasti Alchymie. John Dee představoval archetyp opravdového hledače pravdy a poznání, kdežto Kelly byl spíše šarlatán. Objekt si klade za cíl využití obou principů v jednom díle.

Obrázek č. 5: Stříbrný objekt „Alchymie“¹¹

¹¹ Vlastní zdroj

Náhrdelník – Fraktál

V práci jsem nechal volný průběh svým obsesivním sklonům, které se projevují hlavně v opakování (projevuje se to hlavně ve výrobě velkých sérií šperků nebo v opakování té samé činnosti při práci). Vycházel jsem z jednoduchého tvaru, a to z kruhu, pro který jsem hledal nový způsob multiplikace, a jak z něho vytvořit fraktál.

Obrázek č. 6: Náhrdelník "fraktál"¹²

¹² Vlastní zdroj

Postup práce

Hlavní částí procesu je v každé mé tvorbě Materiálové experimentování, kterým cizeluji hlavní myšlenku a snažím se dostat k jejímu jádru skrze dialog s materiálem. Reflexe a následná analýza experimentů mi pomáhá prohloubit myšlenku.

Na samotném začátku procesu tvorby jsem vytvořil myšlenkovou mapu za účelem urovnat si myšlenky a formou asociací přijít s novými principy, které bych mohl uplatnit v mé práci.

Myšlenková mapa: **Přidat obrázek**

Dech

- Potopení - voda - nevědomí - holotropní dýchání
- Foukané sklo - balónek
- Život - první pomoc - dýchání z úst do úst
- Inspirium - inspirace - vdechnutí života - idea
- Expirium - expirace - poslední výdech - smrt
- Inicie - Potopení - křest
- Zrození
- Smrt

— Slova, která byla důležitá při tvorbě.

Následovalo experimentování s materiálem, které mi pomohlo najít tvar, postup a materiál – z mnoha experimentů, které jsem udělal, jsem dospěl k určité konkluzi, která obsahuje esence jednotlivých experimentů a dává dohromady výsledné série, které bych také spíše nazval experimenty.

Rozhodl jsem se pro rozvinutí experimentu s měděnými pláty, které jsem nechával nafukovat tlakem vroucí vody a dechu.

Ze začátku jsem tvořil tvary hlavně geometrické, experimentoval jsem s překládáním plátů od organizovaných „origami“ vzorů. Posléze jsem přešel k méně uspořádaným tvarům. Další fázi experimentování jsem vztáhl na konkrétní vycizelovaný tvar, a to lebku. Nejprve jsem tuto ikonu smrti vycizeloval do plátu, který jsem následně překládal, abych dosáhl tvaru lebky. Pak jsem tento objekt nechal nafouknout tlakem z nahřátí. Výsledek byl objekt, ve kterém člověk lebku hledá už těžko – vznikla jakási dětská karikatura lebky – dosáhl jsem tak propojení vážnosti tématu a dětské hravosti. Tento princip, kdy člověk udělá z vážného symbolu odlehčenou karikaturu, kombinuje princip těžkosti z vědomí vlastní konečnosti, avšak s dětskou lehkostí.

Dalším krokem bylo vztáhnutí tohoto objektu k tělu a manipulování pozorovatele do přímé konfrontace s daným tématem smrti. Tím, že jsem k objektu přidělal náustek, dal jsem člověku možnost přijít objekt nafouknout a přímo se s ním konfrontovat. Díky rešerši o holotropní dýchání jsem zjistil, že skrze dech se dá konfrontovat s traumatem, znovu je odžít a tím trauma „rozpustit“.¹³ Tato série objektů reflektuje přímo tento princip. Díky náustku se člověk musí přiblížit k objektu, potažmo k nositeli, konfrontovat se s vyobrazeným tématem (v tomto případě se jedná o ikonu smrti) a „rozpustit“ ji tím, že do ní vdechne život.

Technologický postup

Primární materiály:

Hlavním materiálem pro tvorbu finální série byla měděná folie o síle 0,1mm, dále pak stříbrná pájka, stříbro o ryzosti 925 a ocelová jehla o síle 0,8mm, která byla použita na zapínání.

Sekundární materiály:

Jako sekundární materiál jsem používal zejména fluoron¹⁴(C₁₃H₈O₂) jako tavidlo při pájení a sirná játra¹⁵ na finální patinaci.

Nejprve jsem si vystříhl z měděného plechu o síle 0,1mm čtverce o straně 15 cm, které jsem k sobě přiložil po dvou a zapájel na stranách. Následně jsem na některém z rohů vytvořil otvor, do kterého jsem mezi plechy nalil trochu vody a posléze jsem tento plát přehýbal a tvaroval do různých kompozic. Následným zahřátí se celý objekt nafoukl a částečně otevřel. Vznikla tak první série broží, která kombinuje objem a lehkost. Zároveň pozorovatel cítí tlak, který brože zformoval.

¹³GROF, S., GROFOVÁ, CH. 2010. Holotropní dýchání - Nová cesta k sebeobjevování a léčení, Albany: State University New York Press. ISBN 978-80-254-9215-4

¹⁴Fluoron se používá jako tavidlo při pájení. pomáhá udržet povrch bez oxidace při zahřátí.

¹⁵substance (soda a síra) používaná pro začernění slitin mědi.

Brožové zapínání

Konstrukce brožového zapínání byla technologicky náročnější, než jsem si z počátku myslel. Jedním z hlavních problémů, se kterým jsem se potýkal, bylo, jak samotné zapínání upevnit na objekt, který je tvořen materiálem o síle 0,1mm tak, aby se zapínání při nošení nevytrhlo, nezabořilo do podkladu anebo, aby objekt nějak nedeformovalo. Tento problém jsem vyřešil vletováním konstrukce samotného zapínání do vnitřku objektu tak, aby byly viditelné pouze dva konce, které slouží pro upevnění jehly a pro pouzdro, do kterého je zaháknutý hrot tak, aby při nošení nebyl nebezpečný pro nositele, a aby nepoškodil oděv na kterém je brož upevněna.

Obrázek č. 7: Ukázka brožového zapínání¹⁶

Obrázek č. 8: Realizované brožové zapínání¹⁷

¹⁶ MALEV, D. 2017. TO THE POINT – Pin Mechanisms and Brooch Back Design. Borsdorf: Leipzig. ISBN 978-3-96014-390-1.

¹⁷ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

Povrchová úprava

Pro povrchovou úpravu jsem zvolil pískování, zejména kvůli vyčištění povrchu od oxidů vzniklých při pájení, a také kvůli ucelení vizuálního efektu. Povrch bylo zapotřebí precizně vyčistit, aby konečné moření v patinačním roztoku sirných jater, mělo rovnoměrný efekt. Rozhodl jsem se pro využití této patiny, protože mi dovoluje vytvářet různé barevné efekty. Různé barevnosti jsem dosáhl dobou ponoření v roztoku. Finální povrchová úprava byla fixace patiny rozpuštěným včelím voskem – vznikne tak vrstva, která zabraňuje dalšímu oxidování povrchu, a chrání patinační vrstvu před setřením.

Inspirační zdroje

Holotropní dýchá

Jednou z hlavních disciplín, kde jsem pro svou práci hledal inspiraci, bylo holotropní dýchání.

Holotropní dýchání se používá jako metoda terapie, kde při intenzivních dechových cvičení se člověk dostává do stavu překysličení. V tomto stavu se do vědomí dostávají různé vizuální obsahy. Tyto obsahy mají několik možných důvodů – mohou to být traumata, která nejsou úplně zpracována, a která díky této terapii jsou znovu prožita pacientem/účastníkem holotropního dýchání. Účastník se tak může znovu konfrontovat s traumatem, které bylo zakořeněno hluboko v nevědomí, a které si odmítal účastník připustit a zpracovat. Poznání traumatu, pochopení odkud se vzalo, pak pomáhá k jeho zpracování.¹⁸

Strach se objevuje hlavně v doprovodu s neznámým. Ve chvíli, kdy se k věci, ze které máme strach, přiblížíme, a když se s ní konfrontujeme napřímo, poznáme ji, pak strach mizí - jestli máš z něčeho strach, jdi a sáhni si na to.¹⁹ – strach většinou pramení z nepoznaného. Tento princip jsem se snažil reflektovat v jedné ze série prezentovaných broží

Další myšlenka, kterou jsem měl na paměti, je Horror vacui – hrůza z prázdného prostoru/strach z prázdna/prázdnoty. Mnohdy je ve výtvarném umění potřeba zaplnit každý volný prostor nějakým vyobrazením/symbolem/dekorem. Naše mysl není schopna pracovat s konceptem neexistence. Tento strach z neexistence/ze smrti, našemu životu dává ale tvar díky tomu, že si tuto konečnost uvědomujeme. Moje práce reflektuje tuto obavu z prázdnoty - člověk se přibližuje svými ústy k něčemu, kde nic není. Jedna ze sérií má tvar lebky, která tuto nicotu/prázdnotu vyjadřuje na úrovni symbolu. Neexistence/nicotu je také náplní broží, které účastník naplňuje tak, že do nich vdechne vzduch.

¹⁸GROF, S., GROFOVÁ, CH. 2010. Holotropní dýchání - Nová cesta k sebeobjevování a léčení, Albany: State University New York Press. ISBN 978-80-254-9215-4

¹⁹Najít referenci

Rocco Morabito „The kiss of life“

Jeden z první obrázků, které jsem začlenil do mé rešerše, zachycoval dva pracovníky opravující vysoké vedení. Jeden dostal zásah proudem a ten druhý ho resuscitoval dýcháním z úst do úst. Tento výjev obsahoval onu esenci, kterou jsem pro tuto sérii na začátku hledal – oscilace mezi životem a smrtí skrze něco tak efemérního jako je dech.

Obrázek č. 7: Rocco Morabito „The Kiss of Life“, 1967²⁰

²⁰ ROWAN, L. 2017. The Story Behind the Iconic 'Kiss of Life' Photo. In: *History Daily* [online]. United Kingdom, [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://historydaily.org/story-behind-iconic-kiss-life-photo>

„The two had been performing routine maintenance when Champion accidentally brushed one of the low voltage lines at the top of the utility pole. He went unconscious, fortunately, his safety harness prevented a fall. Thompson, who had been ascending below him, quickly reached Champion and performed mouth-to-mouth resuscitation. Thompson was unable to perform CPR given the circumstances, but he breathed into Champion’s lungs until he felt a slight pulse, then unbuckled his harness and carried him down on his shoulders. Thompson and another worker administered CPR on the ground, and Champion was moderately revived by the time paramedics arrived, eventually making a full recovery.”²¹

²¹**ROWAN, L.** 2017. The Story Behind the Iconic 'Kiss of Life' Photo. In: *History Daily* [online]. United Kingdom, [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://historydaily.org/story-behind-iconic-kiss-life-photo>

Breathing in, breathing out

“Breathing in, breathing out” je performance, která byla uskutečněna dvakrát Marinou Abramovic a Ulayem, jednou v roce 1977 v Bělehradu, a poté v roce 1998 v Amsterdamu. Během této performance si oba účastníci navzájem do plic vdechovali vzduch, čímž docházelo k postupnému odkysličování, dokud si navzájem vdechovali jen oxid uhličitý. Na konci performance upadaly do mdlob. Doba performance se lišila, ta první, prováděná v Bělehradu trvala 19 min, druhá v Amsterdamu 15 min.

„We are nearly face to face with our mouths together, our noses are blocked by the filter tips.

*I breath in oxygen, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,
I breathe in carbon dioxide, and breathe out carbon dioxide,...²²*

²²Přepis záznamu z performance z roku 1977 v Bělehradu,
https://youtube.com/watch?v=_dCl8n0HZQ&feature=share

Obrázek č. 8: Performance „Breathing in, breathing out - Marina Abramovic a Ulay, 1977²³

Skull

Jedna z prací, které jsem měl při tvorbě na paměti, byla série od Babette Boucher, která vystudovala na Mnichovské akademii šperk.²⁴ A jejíž série lebek vyřezaných do husích vaječných skořápek mne uchvátila.

Série využívá materiálu vaječné skořáčky jako odkazu na začátek života, který je skrze svůj tvar jeho archetypálním vyobrazením, a lebky, která je symbolem konce života. Kombinace obou protichůdných a zároveň se doplňujících principů pak v pozorovateli vyvolává tenzi, kterou jsem se stejnou intenzitou pociťoval i z výše uvedených inspiračních zdrojů.

V současném šperku je několik autorů, kteří se svojí tvorbou zaměřují na existenciální témata. V prvním případě bych rád zmínil Babbete Boucher, jejíž tvorba mnou rezonuje, a jejíž práce reflektuje právě téma jako je smrt. Dalším autorem, který se zaměřuje na

Obrázek č. 9: Objekt – lebka, 2013 husí vejce²⁵

²⁴ **BOUCHER, B.** 2023. *Solo Exhibition by Babette Boucher*. Klimt02.net [online]. Barcelona [cit. 2023-05-07]. Dostupné z: <https://klimt02.net/events/exhibitions/solo-exhibition-babette-boucher-wittenbrinkfuenfhoefe>

²⁵ **BOUCHER, B.** 2023. *Solo Exhibition by Babette Boucher*. Klimt02.net [online]. Barcelona [cit. 2023-05-07]. Dostupné z: <https://klimt02.net/events/exhibitions/solo-exhibition-babette-boucher-wittenbrinkfuenfhoefe>

Zhodnocení práce

Nejvíč časově náročné bylo probrat se spleť myšlenek a asociací, které jsem měl v první fázi tvorby. Jakým způsobem vypočítat vdechnutí v materiálu tak, aby zanechal v pozorovateli pocit lehkosti, a aby se vrátil jak na začátek do svého dětství, kdy každý abstraktní tvar rozvinul v jedinci smršť asociací, tak zároveň jak přesunout v myšlenkách pozorovatele do budoucna ke své vlastní konečnosti. Výsledkem je jakási materiálová úvaha nad tématem. Z mého pohledu může být momentální výsledek rozvinut v oblasti performance, anebo více interaktivních objektů, kdy se ať už nositel nebo pozorovatel stává aktivní součástí šperku skrze interakci.

Během hledání různých zdrojů jsem narazil na nové odvětví filozofie tzv "*respiration philosophy*",²⁶ která dává do souvislosti filozofa/tvůrce s dechem/rytmem světa/universa. V jednom příkladu jsem narazil na vysvětlení, kde je jasně uveden příklad na Descartovi, který píše:

„Meditation on first philosophy:

I will now close my eyes, block my ears and shut down all my senses. I will erase from my thought all images of physical things or, since this is almost impossible, I will regard them as nothing, as false and empty, addressing only myself and looking more deeply into myself. I will try to make myself gradually better known and more familiar to myself. I am a thinking thing, that is, something which is doubting, affirming, denying, understanding a few things, not knowing many, willing, not willing, even imagining and sensing. As I already mentioned, even if the things that I sense or imagine happened not to exist, I am still certain that the modes of thinking that I call sensations and imaginings, insofar as they are simply certain modes of thinking, are in me. And in these few things I have listed everything that I know or, at least, what I have so far noticed that I know.“

²⁶MCLUSKY, S. 2018 Durham University - Life Of Breath: Respiratory Philosophy [online]. United Kingdom: Maxdorf. [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://lifeofbreath.webspace.durham.ac.uk/respiratory-philosophy/>

Jestliže si toto rozebereme, pak zjistíme, že utlumíme-li všechny své smysly, abychom pohlédli do svého nitra, tak nutně musíme utlumit dech, což v důsledku znamená smrt. Tímto příkladem zjišťujeme, že Descartes nemohl utlumit své smysly natolik, aby to, o čem psal sám, aplikoval a tím pádem nebyl v souladu s dechem „universa“.²⁷

Elias Canetti píše „It is not enough to think, one also has to breathe. Dangerous are the thinkers who have not breathed enough.“²⁸

Čímž, podle mého vysvětlení odkazuje na soulad autora s tím, o čem píše nebo na jaké téma tvoří. Tvůrce, téma a dílo se tím pádem stává jedno a vše je v souladu s jednotným rytmem. Ve chvíli, kdy nejsme v souladu s tím, co tvoříme, pak vzniká propast mezi tvůrcem a dílem, která je citelná pro pozorovatele. Proč píšou o tomto principu ve zhodnocení vlastního díla je to, že zpracovávané téma „Inspirium“ jsem zatím nezvládl zpracovat v dostatečné hloubce - nezvládl jsem ho dostatečně "prodýchat". To mi však dává možnost se tomuto tématu věnovat do budoucna, a nadále ho rozvíjet mimo akademickou půdu. Naopak jako cenný přínos vnímám technologický aspekt celé práce, který nabízí originální způsob práce s kovem ve šperku. Tento způsob nafukování pomocí vodní páry je možné také dále rozvíjet, např. používání různé tloušťky materiálu, různých tvarů, atp.

²⁷ ŠKOF, L., BERNDTSON, P. 2018. Atmospheres of Breathing. Praha: SUNNY Press. IBAN: 9781438469737

²⁸Vložit zdroj Canetova díla

fotodokumentace experimentů/reflexe

Sdílený dech

Jeden z prvních experimentů reflektoval sdílený dech, zároveň vytvořil bariéru mezi dvěma lidmi, kdy dochází k pocitu intimacy, ale zároveň k oddělení. Jediné, co spojuje obě osoby, je právě dech.

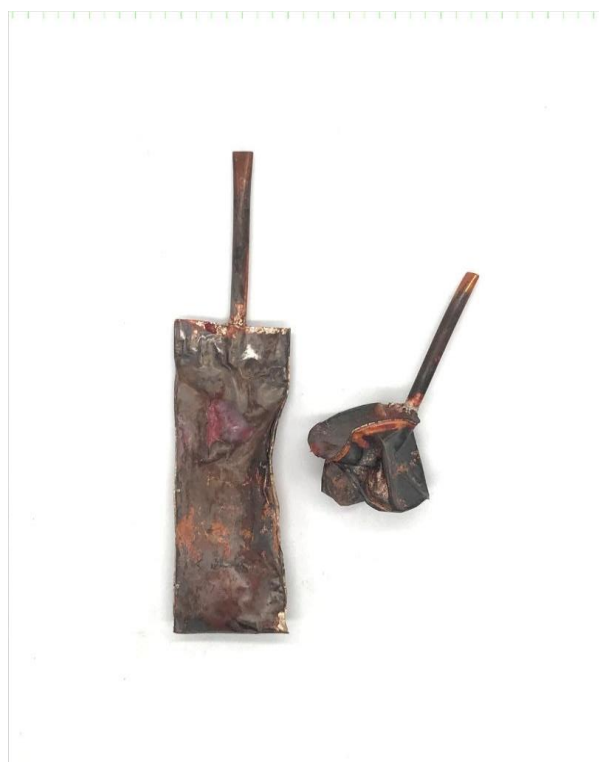

Obrázek č. 10 a 11: experiment se sdílením dechu²⁹

²⁹ Vlastní zdroj

Nádech/Výdech

Jeden z dalších vizuálních experimentů bylo vydechování a vdechování vzduchu do předem připravených forem. Pro tento experiment jsem použil 0,1mm tenkou měděnou folii. Experimentoval jsem zde hlavně s principem vdechnutí a vydechnutí, které referuje k začátku a konci života. Tento experiment byl stěžejní pro prezentovanou práci, kde stavěl na tomto experimentu.

Obrázek č. 12: Experiment „ Nádech, Výdech“³⁰

³⁰ Vlastní zdroj

Origami – reprezentace smrti

Další experimentace s tvarem se týkala znázornění smrti skrze její symbol, a to lebku. Rozhodl jsem se pro formování tvaru lebky tak, abych ji posléze mohl nafouknout a tím destruovat. Zkoušku jsem provedl v několika materiálech, v papíru, mědi, hliníku a pauzovacím papíru, který jsem formoval tak, abych již tuto zkoušku mohl nafouknout.

Obrázek č. 13,14,15,16: Experiment s kompozicí lebky³¹

³¹ Vlastní zdroj

experimentace s nafukováním pomocí páry

S tímto experimentem jsem se oddálil od původní ideje, při které jsem chtěl používat vlastní dech k formování díla. Ve chvíli, kdy se složený objekt začal nafukovat, začal zároveň i růst a nabývat na objemu – tím pádem jsem „vdechnul“ život, aniž bych do něj musel vdechovat vzduch ústy.

Obrázek č. 17: Experiment tvarování pomocí páry³²

³² Vlastní zdroj

Prototypy výsledných objektů

Pro první sérii objektů jsem zvolil obyčejný čtvercový podklad, který při nafouknutí člověku asociuje polštář. Volba právě tohoto tvaru není náhodná. Při experimentu s tímto tvarem jsem si uvědomil, že polštář je právě něco, co v člověku nejen vzbudí pocit měkkosti a bezpečí, ale hlavně je to objekt, který doprovází člověka od kolébky až po rakev. Tím pádem byl tento tvar v souladu s mým konceptem.

Obrázek č. 18: prototypy³³

³³ Vlastní zdroj

Fotodokumentace prezentovaného díla

Obrázek č. 19: Objekty „Inspirium“³⁴

³⁴ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

Obrázek č. 20: Objekt „Inspirium“³⁵

³⁵ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

Obrázek č. 22: Brož „Inspirium“³⁶

³⁶ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

Obrázek č. 22: Brože „Inspirium”³⁷

Obrázek č. 23: brože „Inspirium”³⁸

³⁷ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

³⁸ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

Obrázek č. 23 a 24: Brože „Inspirium“³⁹

³⁹ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

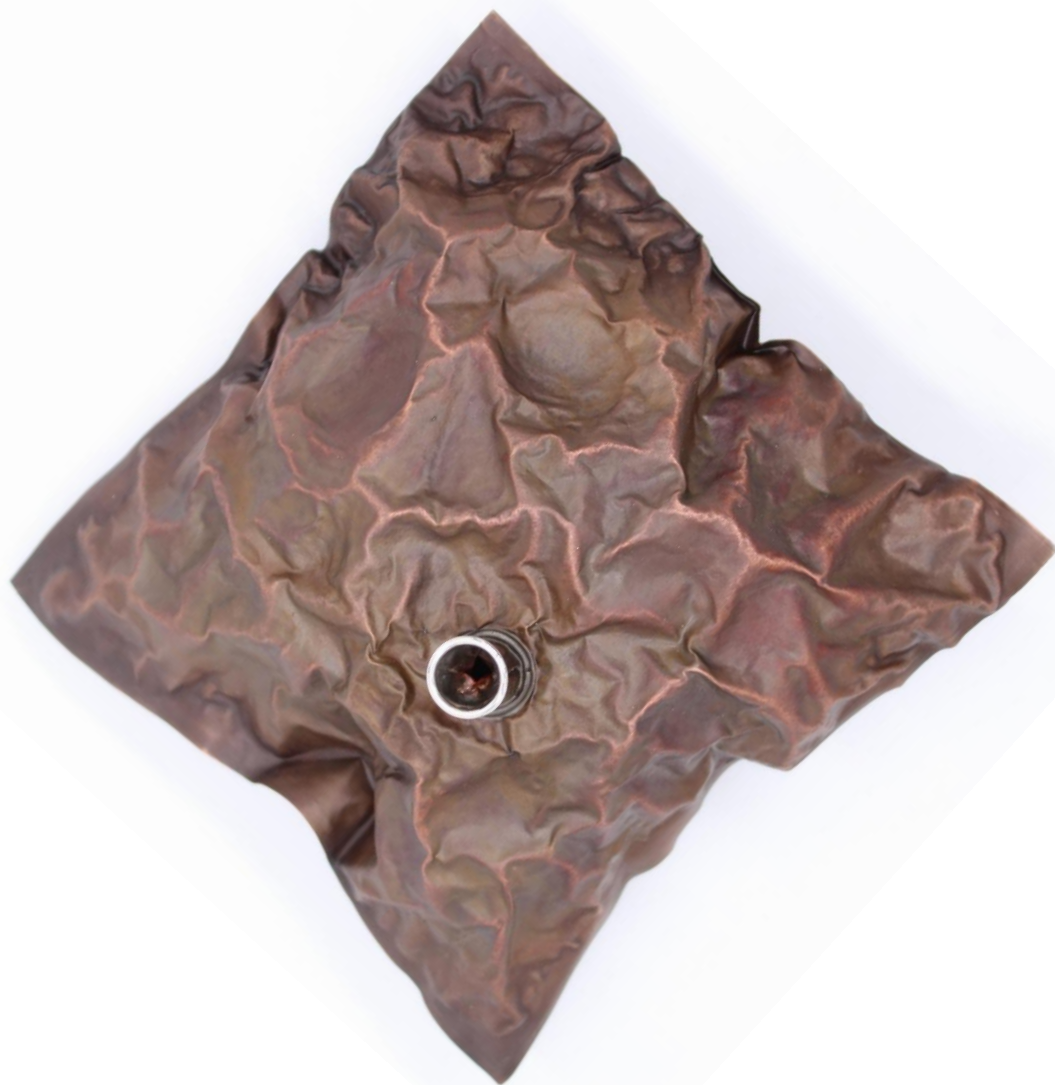
Obrázek č. 25: Brože „Inspirium“⁴⁰

⁴⁰ Vlastní zdroj

Obrázek č. 26: Brože „Inspirium“⁴¹

⁴¹ Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

Obrázek č. 27: Brož „Inspirium“⁴²

⁴² Vlastní zdroj, foto. Anna Petáková

Závěr

Cíl práce bylo seznámit se s dechem, a jeho a jeho různými aspekty. Experimentováním jsem si kladl za cíl tyto aspekty prozkoumat, a vizuálně je zaznamenat. Výsledkem byla série broží, a objektů, která na základě rešerší a různých pohledů na téma zachycuje esenci dechu/vdechnutí. V projektu jsem přistoupil k tvorbě jakožto k cestě, a ne k jasně definované vizi. Díky tomuto přístupu jsem měl možnost se seznámit s dechem na různých úrovních.

Použité zdroje

- BAUDELAIRE, CH.** 1993. Důvěrné deníky. Praha: Solitaires. ISBN: 80-901527-1-6
- BOUCHER, B.** 2023. Solo Exhibition by Babette Boucher. Klimt02.net [online]. Barcelona [cit. 2023-05-07]. Dostupné z: <https://klimt02.net/events/exhibitions/solo-exhibition-babette-boucher-wittenbrinkfuenfhoefe>
- DOWLING, C.** 2011. Znovuzrození Pomocí dechu/rebirthing a vědomé dýchání. Olomouc: Fontána. ISBN 978-80-7336-653-7
- FRAGA, K.** 2021. The Incredible Story Behind The Iconic 'Kiss Of Life' Photo. net [online] Londýn [cit. 2023-05-07]. Dostupné z: [The True Story Behind The Iconic 'Kiss Of Life' Photo \(allthatsinteresting.com\)](https://allthatsinteresting.com/the-true-story-behind-the-iconic-kiss-of-life-photo)
- GROF, S., GROFOVÁ, CH.** 2010. Holotropní dýchání - Nová cesta k sebeobjevování a léčení, Albany: State University New York Press. ISBN 978-80-254-9215-4
- HELLER, D.** 2014. Psychologie vývojová a osobnosti. Praha: Univerzita Karlova v Praze. ISBN 978-80-7290-681-9
- KOMORÁDOVÁ, R.** 2016 *Neošaman: Vítězný dech aneb Jak nebýt tělo bez duše* [online]. [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://www.neosaman.cz/2016/vitezny-dech-aneb-jak-nebyt-telo-bez-duse/>
- MALEV, D.** 2017. TO THE POINT – Pin Mechanisms and Brooch Back Design. Borsdorf: Leipzig. ISBN 978-3-96014-390-1.
- MCLUSKY, S.** 2018 *Durham University - Life Of Breath: Respiratory Philosophy* [online]. United Kingdom: Maxdorf. [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://lifeofbreath.webspace.durham.ac.uk/respiratory-philosophy/>
- MIKOŠKA, P.** 2013. Metadovednosti a (ne)vědomí v psychoterapii. Červený Kostelec: Nakladatelství Pavel Mervart. ISBN 978-807465-075-8
- VELKÝ LÉKAŘSKÝ SLOVNÍK.** 2023. [online]. Praha: Maxdorf [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://lekarske.slovniky.cz/lexikon-pojem/inspirium>

¹**ROWAN, L.** 2017. The Story Behind the Iconic 'Kiss of Life' Photo. In: *History Daily* [online]. United Kingdom, [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://historydaily.org/story-behind-iconic-kiss-life-photo>

ŠKOF, L., BERNDTSON, P. 2018. *Atmospheres of Breathing*. Praha: SUNNY Press. IBAN: 9781438469737

VOLYNN, M. 2017. *Trauma Nechtěné dědictví*. New York USA. Praha: Triton. ISBN 978-807553-129-2